

Musiikin hahmotusopinnot

Musiikin hahmotusopintojen sisällöt
ja arvioinnin perusteet

2025

Musiikin hahmotustaidot ovat musiikinteoriaan, musiikin hahmottamiseen ja omaksumiseen sekä nuotinlukuun ja musiikin historiatietoisuuteen liittyviä taitoja. Näitä taitoja opiskellaan Raahen musiikkiopiston perusopintojen opintojaksoilla musiikin perusteet 1-4 sekä syventävien opintojen opintojaksoilla musiikin perusteet 5-8.

Raahen musiikkiopistossa musiikin perusteet 1-4 kuuluvat kaikkien perusopintoja opiskelevien oppilaiden opetussuunnitelmaan. Syventäviä opintoja opiskelevien opetussuunnitelmaan kuuluu kolme musiikin perusteiden opintojaksoa: kaikille yhteiset musiikin perusteet 5 ja 6 sekä joko musiikin perusteet 7 tai musiikin perusteet 8.

Musiikin hahmotustaitoja opitaan myös musiikin perusteiden tuntien ulkopuolella. Musiikin hahmottamista kehittävät esimerkiksi korvakuulosoitto, erilaisten nuottikuvien lukeminen, partituurin seuraaminen, yhteismusisointi, improvisointi, musiikin kuulonvarainen nuotintaminen (transkriptio) ja säveltäminen. Musiikin hahmotusopinnot jäsentävät ja systematisoivat käytännön kautta hankittuja musiikin hahmotustaitoja.

Musiikin hahmotusopintojen arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista ja auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita ja saavuttamaan niitä. Monipuoliseen, jatkuvaan arviointiin sisältyy kannustavia ja rakentavia palautteen antamisen tapoja sekä ohjausta itsearvointiin.

Musiikin hahmotusopintojen osasuoritukset ovat voimassa keskeytymispäivää seuraavan lukuvuoden ajan.

Opintojaksokuvausten yhteydessä mainittu muu osoitus osaamisesta voi olla esimerkiksi sisällöltään ja tasoltaan vastaava suoritus musiikkileirillä tai musiikkilukiassa.

Musiikin perusteet 1 (Mupe 1)

Tyyppi	Perusopinnot
Kesto	1 lukuvuosi, 60 minuuttia viikossa
Edeltävä osaaminen	-
Lisätietoja	Opinnot aloitetaan 4. luokalla (10-vuotiaana). Jos oppilas aloittaa musiikin hahmotusopinnot 12-vuotiaana tai vanhempana, hän opiskelee Musiikin perusteet 1 ja 2 -opintojaksot yhdistettynä, kesto 1 lukuvuosi, 90 minuuttia viikossa.
Toteutustapa	Lähiopetus ryhmässä ja kotiharjoittelu.
Osaamistavoitteet	Oppilas - nimeää juurisävelet, ylennykset ja alennukset sekä oktaavialat g- ja f- (c-) avaimilla ulottuvuudella C-h² - nimeää ja muodostaa seuraavat sävellajit kolmisointuineen: C-a, G-e, D-h, F-d, B-g, tunnistaa kuulonvaraisesti duurin ja mollin sekä laulaa duuri- ja mollikolmisoinnun - nimeää ja muodostaa intervallit ilman laatuja - tunnistaa opetuksessa käytettävää musiikkisanastoa ja -käsitteistöä - nuotintaa kuulonvaraisesti ja hahmottaa nuottikuvasta helpohkoja rytmejä - nuotintaa kuulonvaraisesti ja hahmottaa nuottikuvasta helpohkoja melodioita laulaen - soveltaa oppimaansa musiikillisessa keksinnässä - harjaantuu toimimaan ja musisoimaan ryhmässä - harjaantuu ottamaan vastuuta musiikin perusteiden opinnoista sekä arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.
Suoritus	Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.

Arviointi Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan antama sanallinen palaute ja oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Musiikin perusteet 2 (Mupe 2)

Tyyppi Perusopinnot

Kesto 1 lukuvuosi, 60 minuuttia viikossa

Edeltävä

osaaminen Musiikin perusteet 1 tai vastaavat tiedot ja taidot

Lisätietoja Opinnot aloitetaan 5. luokalla (11-vuotiaana). Jos oppilas aloittaa musiikin hahmotusopinnot 12-vuotiaana tai vanhempana, hän opiskelee musiikin perusteet 1 ja 2 -opintojaksot yhdistettynä, kesto 1 lukuvuosi, 90 minuuttia viikossa.

Toteutustapa Lähiopetus ryhmässä ja kotiharjoittelu.

Osaamis-

tavoitteet

Musiikin perusteet 1 –opintojaksolla opitun lisäksi oppilas

- nimeää sävelet ja oktaavialat g-, c- ja f-avaimilla ulottuvuudella C-h³
- nimeää ja muodostaa seuraavat sävellajit kolmisointuineen: A-fis, E-cis, Es-c, As-f sekä nimeää ja muodostaa luonnollisen, harmonisen ja melodisen molli
- transponoi helppoja duurimelodioita
- tunnistaa ja muodostaa suuret ja puhtaat intervallit sekä tunnistaa ne myös kuulonvaraisesti
- muodostaa I, IV ja V asteen soinnut ja soinnuttaa niillä helpohkoja duurimelodioita
- nimeää ja muodostaa helppoissa sävellajeissa duuri-, molli-, vähennetyn ja ylinousevan soinnun käyttämällä reaalisointumerkintää sekä tunnistaa kolmisoinnun laadun kuulonvaraisesti
- tunnistaa opetuksessa käytettävää musiikkisanastoa ja –käsitteistöä
- nuotintaa kuulonvaraisesti sekä hahmottaa nuottikuvasta myös 1/16-nuotteja ja pisteellisiä aika-arvoja sisältäviä rytmejä
- nuotintaa kuulonvaraisesti sekä hahmottaa nuottikuvasta kansanlaulu- ja lastenlaulutyyliä melodioita laulaen, harjaantuu moniääniseen laulamiseen
- soveltaa oppimaansa musiikillisessa keksinnässä ja pienissä sovitusarjoituksissa
- harjaantuu toimimaan ja musisoimaan ryhmässä
- harjaantuu ottamaan vastuuta musiikin perusteiden opinnoista sekä arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.

Suoritus Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.

Arviointi Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan antama sanallinen palaute ja oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Musiikin perusteet 3 (Mupe 3)

Tyyppi Perusopinnot

Kesto 1 lukuvuosi, 75 minuuttia viikossa

Edeltävä

osaaminen Musiikin perusteet 2 tai vastaavat tiedot ja taidot

Lisätietoja Opinnot aloitetaan 6. luokalla (12-vuotiaana).

Toteutustapa Lähiopetus ryhmässä ja kotiharjoittelu.

Osaamis-

tavoitteet

Musiikin perusteet 1- ja 2-opintojaksoilla opitun lisäksi oppilas

- nimeää sävelet ja oktaavialat g-, c- ja f-avaimilla ulottuvuudella A₂-c⁵, myös kaksoisylennykset- ja alennukset
- nimeää ja muodostaa seuraavat sävellajit kolmisointuineen: H-gis, Fis-dis, Cis-ais, Des-b, Ges-es, Ces-as sekä nimeää ja muodostaa luonnollisen, harmonisen ja melodisen molli

	- transponoi duuri- ja mollimelodioita - tunnistaa (myös kuulonvaraisesti) duuriasteikkoiset intervallit, muodostaa duuriasteikkoiset sekä vähennetyt ja ylinousevat intervallit - soinnuttaa melodioita ja tekee sointuanalyysia lähinnä I, IV, V ja V⁷ soinnuilla - hahmottaa kuulonvaraisesti helpohkoja sointujaksoja (I, VI, IV, II⁶, kadenssikvarttisekstisointu, V, V⁷) - nimeää ja muodostaa duuri-, molli-, vähennetyn ja ylinousevan soinnun käyttämällä reaalisoitumerkintää sekä tunnistaa kolmisoinnun laadun kuulonvaraisesti - tunnistaa opetuksessa käytettävää musiikkisanastoa ja -käsitteistöä - nuotintaa kuulonvaraisesti sekä hahmottaa nuottikuvasta myös mm. trioleita ja synkooppeja sisältäviä rytmejä - nuotintaa kuulonvaraisesti sekä hahmottaa nuottikuvasta melodioita laulaen, harjaantuu moniääniseen laulamiseen - soveltaa oppimaansa sävellys- ja sovitusharjoituksissa - harjaantuu toimimaan ja musisoimaan ryhmässä - harjaantuu ottamaan vastuuta musiikin perusteiden opinnoista sekä arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan - saa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja musiikkiopintojen jatkamiseen taiteen perusopetuksen musiikin syventävissä opinnoissa ja musiikin toisen asteen opinnoissa.
Suoritus	Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.
Arviointi	Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan ja opettajakollegan antama sanallinen palaute ja oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Rytmimusiikin perusteet 3 (Rytmimupe 3)

Tyyppi	Perusopinnot
Kesto	1 lukuvuosi, 75 minuuttia viikossa
Edeltävä osaaminen	Musiikin perusteet 2 tai vastaavat tiedot ja taidot
Lisätietoja	Opinnot aloitetaan 6. luokalla (12-vuotiaana).
Toteutustapa	Lähiopetus ryhmässä ja kotiharjoittelu.
Osaamistavoitteet	Musiikin perusteet 1- ja 2-opintojaksoilla opitun lisäksi oppilas - kehittää edelleen kaikkia aiemmin mainittuja musiikin osa-alueiden tietojaan ja taitojaan - kehittää edelleen korvalla kuuntelu- ja erottelukykyä sekä nuotinlukutaitoaan ja kirjoitustaitoaan - tutustuu afroamerikkalaisen musiikin peruskäsitteistöön ja terminologiaan - tutustuu neliääniseen äänenkuljetukseen - oppii soinnuttamaan itse yksinkertaisia melodioita - oppii tunnistamaan kuulemalla yksinkertaisia sointujaksoja eli kadensseja - oppii yksinkertaista sointuanalyysia - oppii hahmottamaan soittokappaleidensa musiikillisia rakenteita. - Sisältö: • kaikki sävellajit: duurit ja mollit (luonnollinen, harmoninen ja melodinen molli) • duuri-, molli- ja pentatoniset asteikot sekä bluesasteikko • tutustutaan kirkkosävellajeihin (moodeihin) • enharmonian käsite • priimi - tredesimi laatuineen ja käännöksineen (säveltapailussa priimi-desimi) • sointukuunteluun lisätään V⁷ • alustava tutustuminen c-avaimiin

- harmonia: yksinkertaista sointuanalyysia (kolmisoinnut käänöksineen ja peru smuotoinen V7)
- sointujen pohjasävelmerkintä
- kaikki kolmisoinnut asemineen ja käänöksineen (sointu + basso)
- pää- ja rinnakkaistehot
- yksinkertaisten harmonioiden kuuntelu, sointuvalikoimana I, VI, IV, II6, I6 4, V, V7 ja V8-7
- nuottien nimet g- ja f-avaimilla oktaavialojen C2-c4 alueelta käyttäen ylennys-, alennus, kaksoisylennys-, kaksoisalennus- ja palautusmerkkejä sekä oktaavinsiirtomerkintää
- rytmi: tahtiosoitukset 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 9/8 ja 12/8 ja alla breve sekä erilaiset tahtilajit
- nuottien ja taukojen aika-arvot kokonuotista/-tauosta 1/32-nuottiin ja -tauoon
- sekä triolit (kesto 1/4 ja 1/8)
- iskualojen välinen ja tahtiviivan ylittävä synkooppi
- kolmimuunteinen esitystapa (ei säveltapailussa)
- nuottien ryhmittely eri tahtilajeissa
- tärkeimmät artikulaatio-, aksentointi- ja dynaamiset merkit
- tempomerkinnät
- kevyen musiikin käyttösanoista myös englanninkielisin vastinein
- omien rytmien ja melodioiden keksiminen ja improvisointi
- tunneilla myös lauletaan nuoteista, luetaan ja kirjoitetaan rytmejä ja melodioita
- tunneilla käytetään saatavilla olevaa teknologiaa, joilla voi harjoitella opiskelta via asioita ja tehdä omia sävellyksiä.

Suoritus Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.

Arviointi Opettaja arvioi oppilaan osaamistason yhdessä toisen opettajan kanssa. Arvioinnissa käytetään kirjallisia kokeita ja kuuntelukokeita. Rytmimusiikin perusteet 3:n voi suorittaa myös tekemällä opettajan määrittelemät harjoitustehtävät. Suoritukseen kuuluu myös laulukoe. Oppilas antaa oman arvionsa oppimisestaan.

Musiikin perusteet 4 (Mupe 4)

Tyyppi Perusopinnot

Kesto 1 lukuvuosi, 90 minuuttia viikossa

Edeltävä

osaaminen Musiikin perusteet 3

Lisätietoja Opinnot aloitetaan 8. luokalla (14-vuotiaana). Opintojakson voi myös suorittaa samanaikaisesti Musiikinperusteet 3:n kanssa. 16-vuotiaat ja sitä vanhemmat opiskelevat opintojakson verkkokurssina.

Toteutustapa Lähiopetus ryhmässä, oppimistehtävät ja kotiharjoittelu.

Osaamis-

tavoitteet Oppilas

- tunnistaa kuulonvaraisesti sinfoniaorkesterin soittimet
- harjaantuu lukemaan erilaisia nuottikuvia ja myös partituuria
- harjaantuu hankkimaan luotettavaa tietoa musiikista sekä keskustelemaan ja kirjoittamaan musiikista perustellen näkemyksensä
- tunnistaa kuulonvaraisesti ja nuottikuvasta länsimaisen taidemusiikin keskeiset tyylisuuntaukset keskiajalta nykyaikaan sekä niihin liittyviä ilmiöitä
- tunnistaa kuulonsuojelun periaatteet
- harjaantuu toimimaan ryhmässä
- harjaantuu ottamaan vastuuta musiikin perusteiden opinnoista sekä harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan

	- saa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja musiikkiopintojen jatkamiseen taiteen perusopetuksen musiikin syventävissä opinnoissa ja musiikin toisen asteen opinnoissa.
Suoritus	Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Oppimistehtävien ja kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.
Arviointi	Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan ja opettajakollegan antama sanallinen palaute ja oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Musiikin perusteet 5 (Mupe 5)

Tyyppi	Syventävät opinnot
Kesto	1 lukuvuosi, 90 minuuttia viikossa
Edeltävä osaaminen	Musiikin perusteet 3 tai vastaavat tiedot ja taidot
Lisätietoja	-
Toteutustapa	Vuoroviikoin lähiopetus ryhmässä ja itsenäinen opiskelu sekä kotiharjoittelu.
Osaamistavoitteet	Musiikin perusteet 3 –opintojaksolla opitun lisäksi oppilas - muodostaa ja analysoi aste- ja reaalisointumerkinnällä kolmi- ja nelisointuja käännöksineen, tunnistaa modulaatioita, hajasäveliä ja intervaleja - nimeää sointujen funktiot ja sointulopukkeet - soveltaa ja analysoi sointujen päätehoja (I, IV, V) kuulonvaraisesti ja nuottikuvasta hahmottaen - hahmottaa laulaen ja nuotintaa kuulonvaraisesti myös kromatiikkaa ja modulaatioita sisältäviä melodioita sekä harjaantuu moniääniseen laulamiseen - nuotintaa kuulonvaraisesti ja hahmottaa nuottikuvasta vaativampia rytmejä: mm. kaaritukset, synkoopit, triolit, tauot, 5- ja 7-jakoiset tahtilajit, tahtilajin vaihdokset - soveltaa oppimaansa sävellys- ja sovitus-tehtävissä - saa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja musiikkiopintojen jatkamiseen korkea-asteella - harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.
Suoritus	Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.
Arviointi	Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan ja opettajakollegan antama sanallinen palaute sekä oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Musiikin perusteet 6 (Mupe 6)

Tyyppi	Syventävät opinnot
Kesto	1 lukuvuosi, 90 minuuttia viikossa
Edeltävä osaaminen	Musiikin perusteet 5 tai vastaavat tiedot ja taidot
Lisätietoja	-
Toteutustapa	Vuoroviikoin lähiopetus ryhmässä ja itsenäinen opiskelu sekä kotiharjoittelu.
Osaamistavoitteet	Musiikin perusteet 5 –opintojaksolla opitun lisäksi oppilas - tunnistaa ja muodostaa moodeja sekä hahmottaa laulaen ja nuotintaa kuulonvaraisesti modaalista musiikkia - tunnistaa ja muodostaa duuri- ja mollipentatoniset asteikot, itämaisen molliasteikon, kokosävelasteikon ja kromaattisen asteikon - analysoi muunnosointuja (välidominantit, modaaliset muunnosoinnut, napolilainen sekstisointu, ylinousevat sekstisoinnut) sisältävää musiikkia astemerkinnällä, hahmottaa sointujaksoja kuulonvaraisesti - tunnistaa erilaiset hajasävelet - soveltaa oppimaansa soinnuttamisessa ja sovittamisessa

	- tunnistaa opetuksessa käytettävää musiikkisanastoa ja -käsitteistöä - harjaantuu tekemään pienmuotoanalyysia - saa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja musiikkiopintojen jatkamiseen korkea-asteella - harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.
Suoritus	Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.
Arviointi	Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan ja opettajakollegan antama sanallinen palaute sekä oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Musiikin perusteet 7 (Mupe 7)

Tyyppi	Syventävät opinnot
Kesto	1 lukuvuosi, 60 minuuttia viikossa
Edeltävä osaaminen	Musiikin perusteet 5 ja 6
Lisätietoja	Opintojakson voi suorittaa samanaikaisesti Musiikin perusteet 6:n kanssa
Toteutustapa	Lähiopetus ryhmässä, oppimistehtävät ja kotiharjoittelu.
Osaamistavoitteet	Oppilas - syventää valmiuksiaan kuunnella, soittaa, analysoida ja kirjoittaa moniäänistä musiikkia - analysoi harmonisia ilmiöitä - tunnistaa hyvän äänenkuljetuksen periaatteet käyttäessään duuri- ja molliasteikkojen mukaisia kolmi- ja nelisointuja käännöksineen, noonisointua, modaalisia muunnosointuja, välidominanteja, napolilaista sekstisointua sekä ylinousevia sekstisointuja - soveltaa oppimaansa pienimuotoisissa soinnutustehtävissä - saa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja musiikkiopintojen jatkamiseen korkea-asteella - harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan.
Suoritus	Aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn. Kokeen suorittaminen tai muu osoitus osaamisesta.
Arviointi	Kokeen suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan ja opettajakollegan antama sanallinen palaute sekä oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.

Musiikin perusteet 8 (Mupe 8)

Tyyppi	Syventävät opinnot
Kesto	1 lukuvuosi, 90 minuuttia viikossa
Edeltävä osaaminen	Musiikin perusteet 4 ja Musiikin perusteet 5
Lisätietoja	Opintojakson voi suorittaa samanaikaisesti Musiikin perusteet 6:n kanssa.
Toteutustapa	Verkkokurssi: itsenäinen opiskelu ja oppimistehtävät.
Osaamistavoitteet	Oppilas - tutustuu länsimaisen taidemusiikin historiaan keskiajalta nykypäivään - harjaantuu kuuntelemaan ja kuvailemaan systemaattisesti musiikkia, myös niitä piirteitä, joihin hänen huomionsa ei automaattisesti kiinnity: mm. yleiskuva aikakaudesta, säveltäjätiedot, sävellyksen taustatiedot, teoksen yleisilme, esityskokoonpano, rytmi, melodia, harmonia, muoto, yksinäisyys-moniäänisyys, tekstuurin piirteet, dynamiikka, tekstin ja musiikin suhde jne. - harjaantuu hankkimaan luotettavaa tietoa musiikista sekä verbalisoimaan musiikkia

Suoritus	- saa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja musiikkiopintojen jatkamiseen korkea-asteella
Arviointi	- harjaantuu arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan. Aktiivinen osallistuminen verkkokurssille. Oppimistehtävien suorittaminen. Oppimistehtävien suorittaminen suhteessa osaamistavoitteisiin. Oman opettajan ja opettajakollegan antama sanallinen palaute sekä oppilaan itsearviointi. Suoritus hyväksytään arvosanalla suoritettu.